

гилы, съ приглашеніемъ на соборъ 1640 года къ братствамъ лудкому и минскому,—объ съ датою отъ 24 іюня 1640 года (Первая грамота напеч. въ *Памят.*, издан. Кіев. Коммис. т. I отд. I, № XVII, вторая—въ *Собраніи древнихъ грамотъ и актовъ городовъ Минской губ.*, № 115).

I.

Протестація отъ имени униатскаго холмскаго епископа Меодія Терлецкаго противъ православныхъ мѣщанъ г. Сокаля за самовольное распечатаніе ими церкви св. Николая и разхищеніе изъ нея образовъ и всей церковной утвари.

1640 г. декаб. 10.

Actum Socalii, feria secunda post festum Beatissimae Mariae Virginis, ad Nives proxima, anno Domini millesimo sexcentesimo quadragesimo.

Coram Famatis Joanne Gruszewicz Viceadvocato, Jacobo Okrzewski, Laurentio Cichy, scabinis Socaliensibus.

Do urzędu woytowskiego Sokalskiego przyszedszy Wielebni oycowie: Ociec Bazyli Gocz, protopopa Rubieszowski, y ociec Stephan Omelko, swiescennik Krełowski, imieniem swoim y imieniem Jego Mosci Oycy Methodiusza z Terła Terleckiego, Chełmskiego y Bełzkiego Episcopa, protestowali się na miescan Sokalskich, niżej w protestaciey wyrażonych, którą protestacją dali na copiey w ten sposob:

Do urzędu Woytowskiego Sokalskiego oblicnie przyszedszy Wielebni w Bogu Oycowie: Ociec Bazyli Gocz, protopopa Rubieszowski, y ociec Stephan Omelko, swiescennik Krełowski, w iedności świętey będącey, iako commisarze Jego Mosci Xiędza Episkopa Chełm. y Bełz., załobliwie oskarzalis y protestowali imieniem swoim y Przenawielebnieyszego Jego Mosci Oycy Methodiusza z Terła Terleckiego, Chełm. y Bełz. Episcopa, naprzeciwko sławetnym Jarmołowi Siodlarzowi, Karpowi Mokreiwicowi, kowalowi Cyzovi, kowalowi Płazie, Mikołaiowi Harkowiczowi, Semenowi Daczewicowi, kowalowi Pankowi, Jurkowi Popkowi, Joskowi Cholewie, Dmitrowi Łazuze, Jwanowi Chananaiewi, Jaskowi Piotrowicowi, Dawidowi kowalowi, Hrycowi Halickiemu, Lukaszowi Hołodnemu, Romanowi Kratewicowi, Ostapowi Piekarzowi, Marcisiowi Nesterowicowi, Semenowi Matołusce, Daczkowi Troianowicowi, Szawce Bobrykowi, Jgnatowi Ukraincowi, jako principałom y

inszym comprincipałom, ktorym oni sami imiona y prezewiska lepiej wiedzą y znają, miescanom Sokalskim, parochianom cerkwie Świętego Mikołaja, w Sokalu będączey, o to, isz oni, zapomniawszy boiazni Bożey, nieobawiając się surowosci prawa pospolitego y win w nim przeciwko takowych opisanych, nie mając też respektu na władzę y honor pomienionego Jego Mosci oyca Episcopa, iako na pasterza swego należytego, prawie na wszelakie złości y zbrodnie bezpiecznie się wyuzdawszy, smieli y wazyli się roku 1639 coadunata praesumptuosa quadam cointelligentia na pomienoną cerkiew Świętego Mikołaja, ktora od kilka dziesiąt lat zawsze w iednosci świętey zostawała, y teraz zostaje, co suo loco probabitur, violenter naszedszy, pieczęci Jego Mosci Oyca Episcopa Chełmskiego, ktoręmi był Jego Mosc za nieposłuszenstwem y zbrodniami popowskiemi pomienoną cerkiew kazał zapieczętować, — pooddzierac, poszarpac, iakosz pooddzierali y poszarpali, nad to y woski, do ktorych papiery były przycisnione, powyskrobywali, a potym gwałtownie cerkiew otworzywszy, wszystko ochędostwo cerkiewne, iako obrazy, kobierce, obicia, ornati alias: ryzy, antipedia, alby, alias stychary, petrachele, narakwice y insze wszystkie ubiory kapłanskie, do służby Bożey należące, pobrali; srebro, złoto, rozmaite, kielichy, patyny, gwiazdy, łuzeczki, tribularze, lichtarze, krzyze, iampułki, miednice, nalewki, lampy, to wszysko od srebra a od złota było, korony srebrne złociste z drogimi kamieniami od obrazow namiestnych Salvatoris et B. V. M. pobrali, poszarpali, a drugie pochowali, drugie u żydow pozastawiali, między inszemi noszenia kostowne od obrazu Panny Naswiętszey zdiąwszy, do siebie wzięli; ołtarz prawie ze wszystkiego złupili y do szczętu obnażyli. A co więksa zprotanowawszy ciborium y puszkę srebrną złocistą do siebie wzięli, xięgi wszystkie cerkiewne, do chwały Bożey należące, pobrali; przez ktore takie swoje niezbożne bezpieczeństwo y wagę Magestat Boży haniebnie obrazili, dom Boży zgwałcili, pokoy duchowny rozerwali, prawu się pospolitemu zprzeciwieli, zwierzchnosc Jego Mosci Oyca Episkopa znieważyli, za co w winy w prawie pospolitem na takowych gwałtownikow domow Bożych, także pod censury y poeny kosielne podpali y one zasłużyli; o ktory to taki niezbożny postępek y uczynek pomieniony protestantes iterum atque iterum przeciwko pomienionym gwałtownikom swiadczą się, zachowując salvam actionem Jego Mosci Oyca Episcopi in foro fori, ut de iure com-

petierit, правне czynic et hanc protestationem meliorandi et addendi; a in verificationem svoiey protestaciey prosili tegos urzędu Woytowskiego Sokalskiego, aby im Panow wiernych przydał. Na ktorych żądanie sławetnich Kaspra Dynowskiego, Adama Buynowica, Wawrzencza Cichego, przysiężników miasta tego przydał; ktorzy Panowie przysiężniczy, wrociwszy się, w moc prawdziwego swego zeznania zeznali, isz widzieli w cerkwi Świętego Mikołaja, do ktorey parafianie klucze oddali, ołtarz zplądrowany, Naswiętszego Sakramentu na ołtarzu nie zastali, antimis uniaczki zastali nieboszcza Dionizego Zbiruyskiego, Episcopa Chełm. y Bełz., w iednosci świętey będączego, w ołtarzu zamek oderwany, gdzie y drzewo połupało się y znak dobry, że świeżo oderwano; ktora protestacia y obductia do Act niniejszych iest przyięta.

Joan. Jeharowicz, Notarius
Socaliensis.

*Ex Actis Advocanalibus
Socaliensibus.*

(S. L.)

Съ подлинной выписи, хранящейся въ Холмскомъ Церковно - Археол. Музей).

Примѣч. Въ статьѣ о. Семеновича— „Начало уніи въ Холмской епархіи“—находится краткое и довольно глухое упоминаніе, кажется, объ этой протестаціи (*Холмско-Варш. Епарх. Вѣст.*, 1881 г. № 24, стр. 399); но—сколько можно судить по отрывочнымъ фразамъ—авторъ имѣлъ подѣ руками текстъ протестаціи въ сокращенномъ видѣ (на латинскомъ языкѣ).

LI.

Судебныя показанія семнадцати свидѣтелей о сопротивленіи, оказанномъ православными жителями города Бѣльсна холмскому уніатскому епископу Меводио Терлецкому при его попыткѣ подчинить ихъ своей власти.

1641 г. апрѣля 9.

Actum in praetorio Belzensi, feria tertia post Dominicam Conductus Paschae proxima, Anno Domini millesimo sexcentesimo quadragesimo primo. Coram iudicio composito civili Belzen., praesentibus famatis Alberti Kwiatkowsky proconsule, Ioanne Voyciechowskiy, Laurentio Szyika consulibus, nec non famatis: Thomae Werebelli viceadvocato, Andreo Krzyskowicz, Stanislao Maieranowsky, Ioanne Turowsky, Ioanne Mentatore, Gregorio Thomaszowicz, Alberto Thomaszowicz scabinis iuratis.

Die itaque hodierna, in actu specificе descripta, Perillustris ac Reverendissimus in Christo pater Methodius de Terlo Terlecky, episcopus